

Expertgruppen för
Studier i Offentlig ekonomi

Karriärer och barriärer

– en ESO-rapport om skolgång och etablering för unga med utländsk bakgrund

Carina Mood

Jan O Jonsson

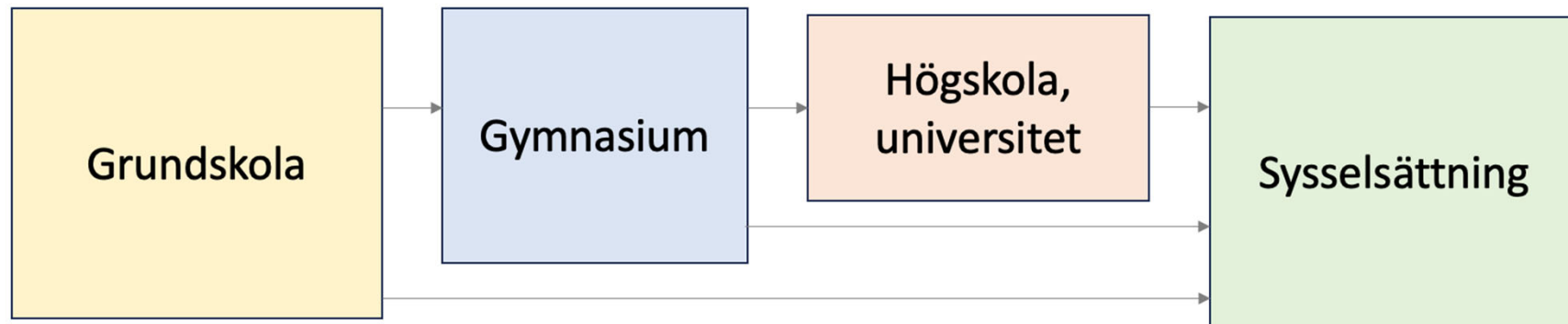
Institutet för Social Forskning, Stockholms universitet

Institutet för Framtidsstudier

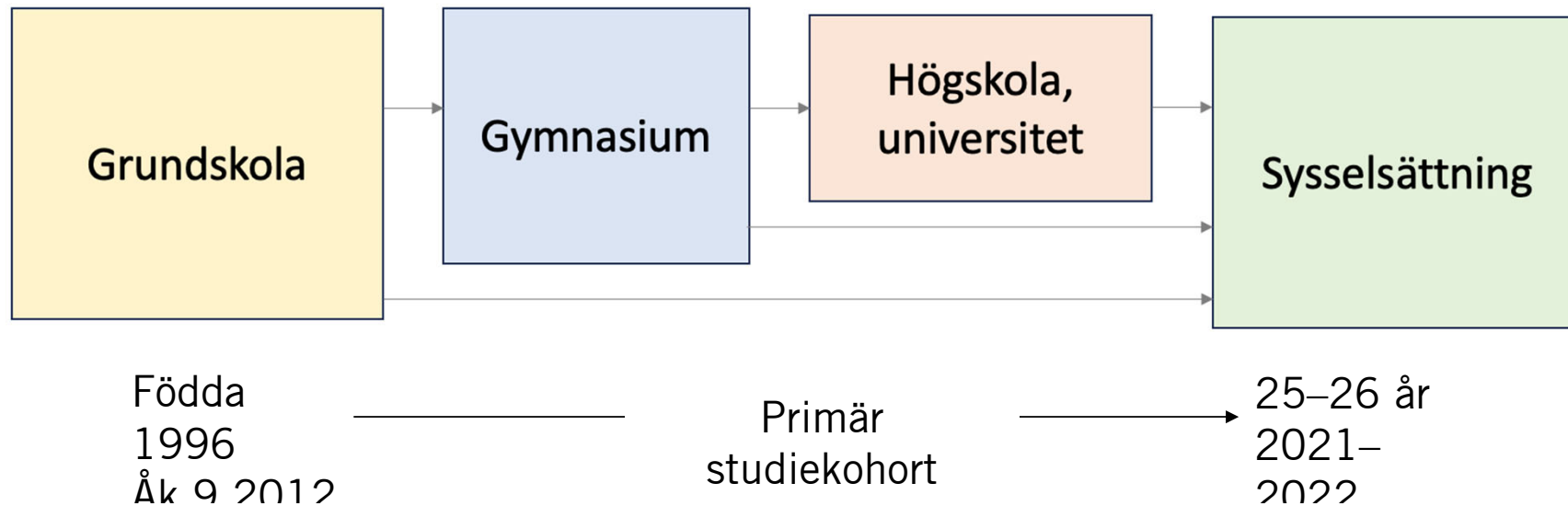
Nuffield College, Oxford University

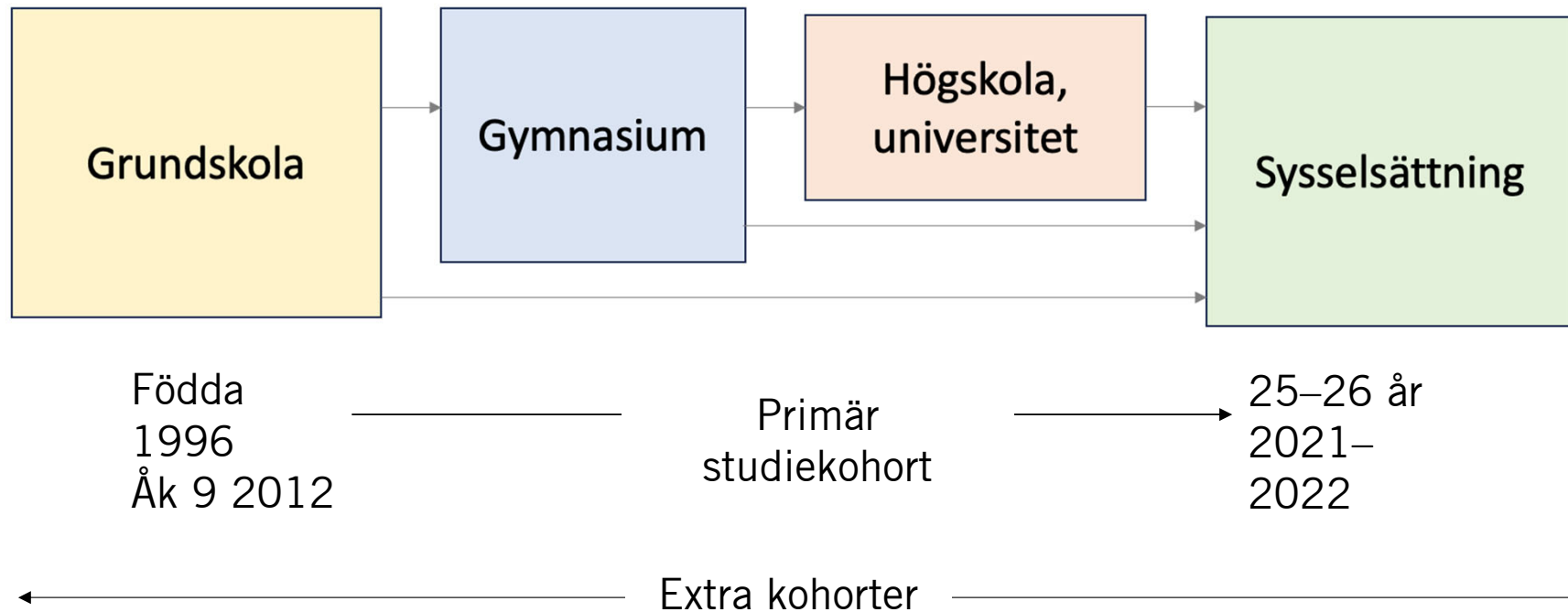
Helhetsbild

Helhetsbild

Helhetsbild

Expertgruppen för
Studier i Offentlig ekonomi

Generation 1: Utrikesfödd

Sen generation 1: Anlände till Sverige 9–15 års ålder

Tidig generation 1: — ” — 0–8 års ålder

- Generation 1:** Utrikesfödd
- Sen generation 1:** Anlände till Sverige 9–15 års ålder
- Tidig generation 1:** — ” — 0–8 års ålder
- Generation 2:** Född i Sverige, två utrikesfödda föräldrar
- Svensk bakgrund:** Minst en svenskfödd förälder

- Generation 1:** Utrikesfödd
- Sen generation 1:** Anlände till Sverige 9–15 års ålder
- Tidig generation 1:** — ” — 0–8 års ålder
- Generation 2:** Född i Sverige, två utrikesfödda föräldrar
- Svensk bakgrund:** Minst en svenskfödd förälder

CILS4EU intervjuer, skolstudie

Utbildningsregister, befolkningsregister

Här saknar 6 av 10 gymnasiebehörighet

Årliga skräckrubriker
Skolor hängs ut

Intrycket:
Studiemisslyckanden bland
elever med utländsk bakgrund

Här saknar varannan elev gymnasiebehörighet

UPPDATERAD 12 MARS 2018 PUBLICERAD 12 MARS 2018

Det är stor skillnad i resultat mellan Stockholms stads olika skolor. Förra året saknade varannan elev på Rinkebyskolan behörighet

att gå till nionde klass.

Mer än en tredjedel av eleverna som slutade nian på Rinkebyskolan gick till gymnasiet. Nu är mer än varannan elev olämplig för gymnasiet.

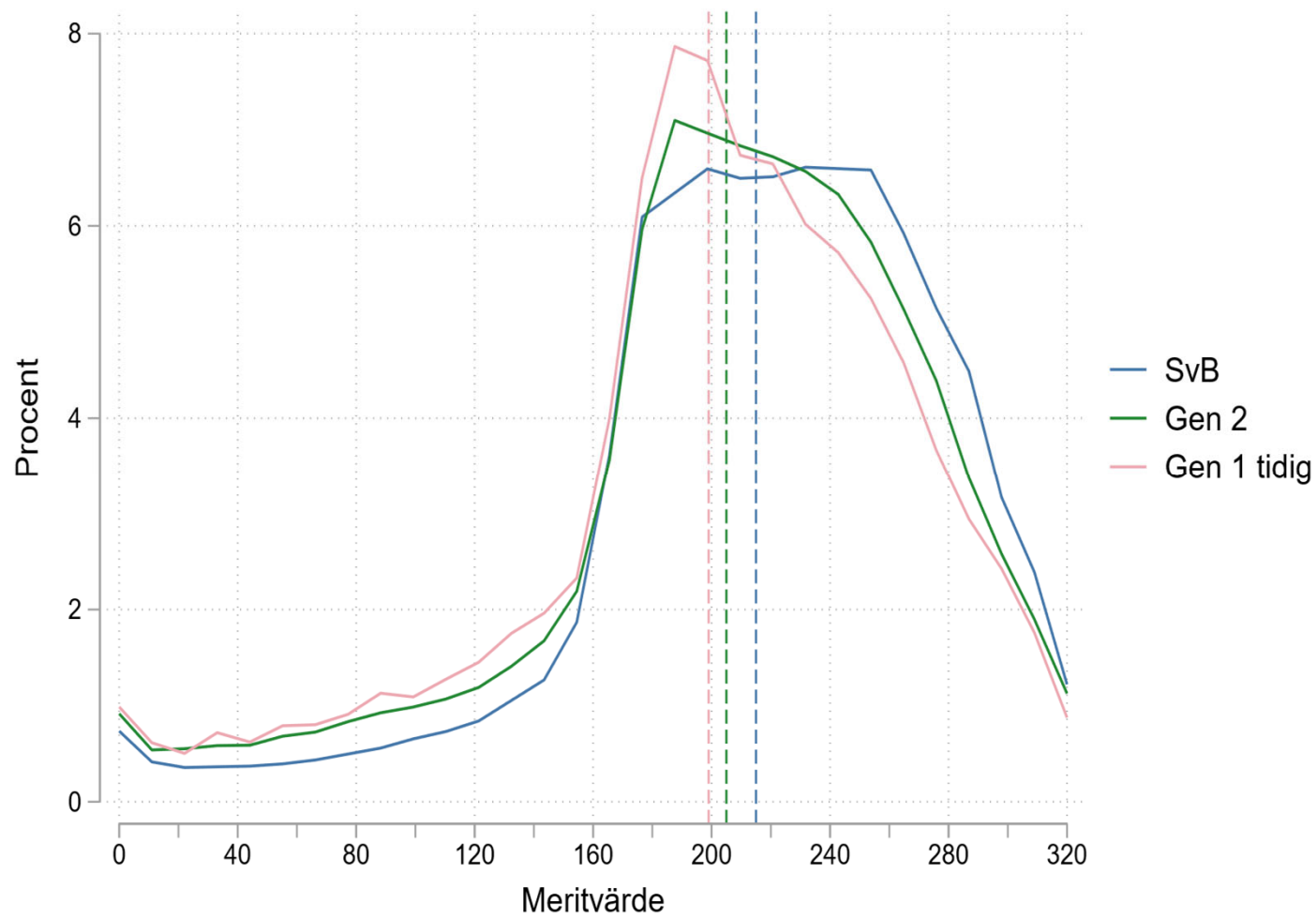
En elev som gick i åttan har trots att hon flyttat en timme bort från Rinkeby gått till gymnasiet i Rinkeby.

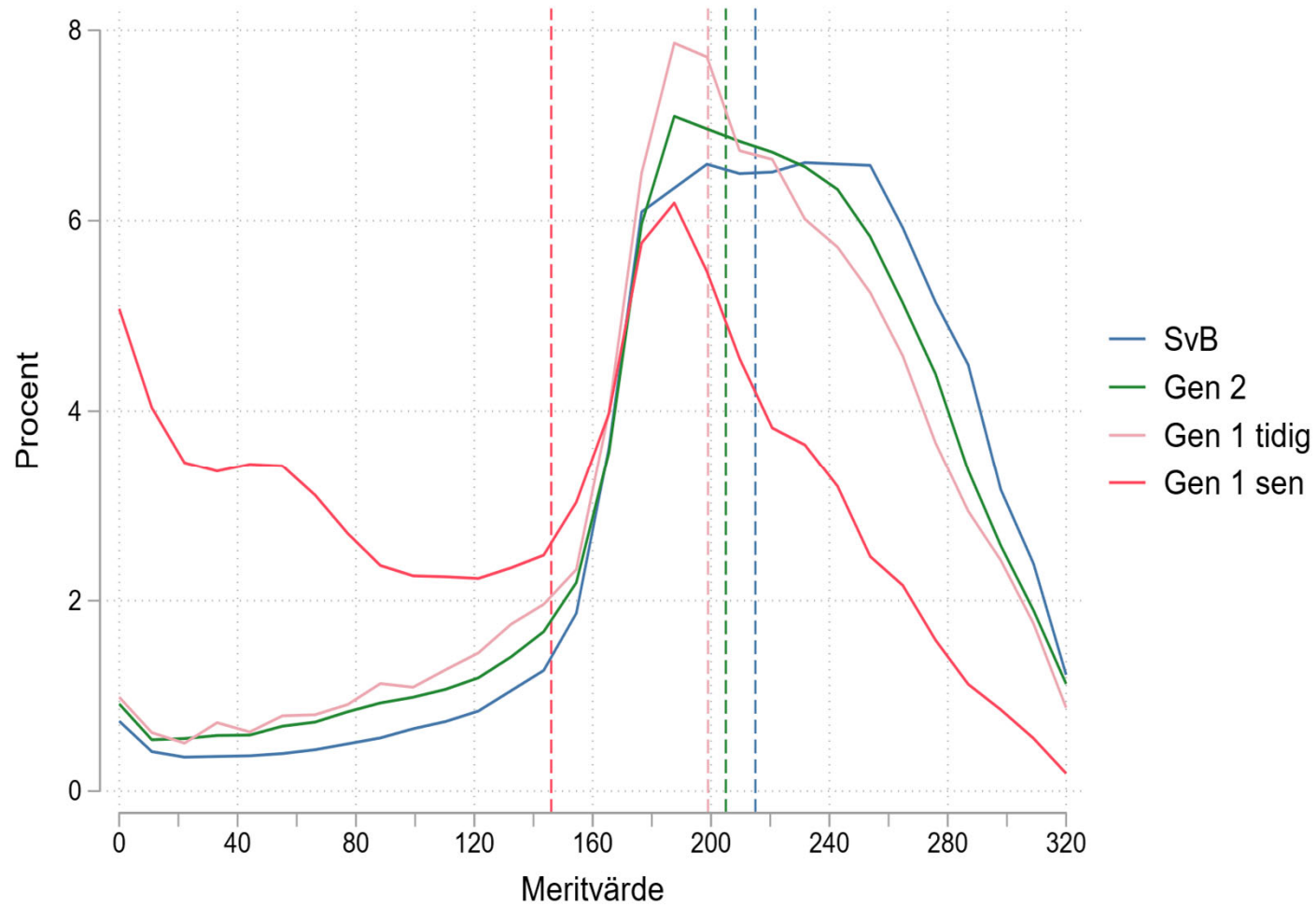
Detta är inte fallet på andra skolor, en gemenskap, säger skolans rektor.

Skolor i Rinkeby och Rinkeby

Rektor på skolan.

Det är vi som säger att vi vill måla om eller byta bänkar i skolorna.

Varför skillnader i meritvärde?

Studieförutsättningar

Svagare förkunskaper, språk
Föräldrars resurser

Språkmiljö

Negativ effekt

Osäkert

Språkmiljö – grundskola

- En stor majoritet av unga med utländsk bakgrund har annat hemspråk än svenska (Gen 1=90%, Gen 2=80%)
- I genomsnitt har ungefär 50% av klasskamraterna till elever med utländsk bakgrund annat hemspråk än svenska – 19% för elever med svensk bakgrund
- Andel vänner med annat hemspråk – ännu skevare fördelning
- Små skillnader efter generation
- Svårt att dra säkra slutsatser, men viktigt att följa upp

Varför skillnader i meritvärde?

Studieförutsättningar

Svagare förkunskaper, språk
Föräldrars resurser

Språkkontext

Högre engagemang, aspirationer

Negativ effekt

Osäkert

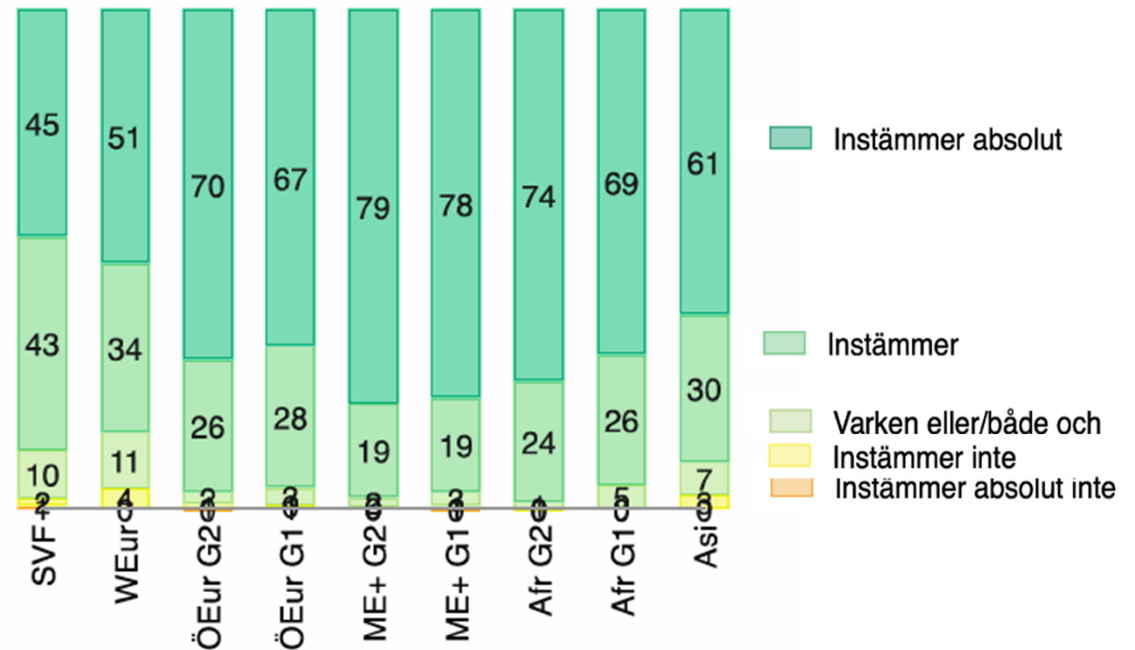
Positiv effekt

Skolengagemang - grundskola

Unga med utländsk bakgrund:

- Ser skolan som viktigare
- Har högre självförtroende
- Anstränger sig mer
- Läser mer läxor
- Har högre aspirationer
- Gör djärvare utbildningsval
- Har större framtidstro

Viktigt för mig få bra betyg

Varför skillnader i meritvärde?

Studieförutsättningar

Svagare förkunskaper, språk
Föräldrars resurser

Språkkontext

Högre engagemang, aspirationer

Segregering till sämre skolor

Negativ effekt

Osäkert

Positiv effekt

Sannolikt ingen effekt

Skolsegregering - grundskolan

- Ökade skillnader mellan skolor i betygsmedelvärde från 1990-tal till 2016 – sedan en svag nedgång till 2020
- Ökningen berodde på ökad sortering – skillnader i elevsammansättning
- Små betygsskillnader mellan skolor efter kontroll för elevsammansättning
- Elever med utländsk bakgrund går i genomsnitt inte i 'sämre' skolor (skolor med sämre resultat än förväntat givet elevsortering)

Varför skillnader i meritvärde?

Studieförutsättningar

Svagare förkunskaper, språk
Föräldrars resurser

Språkkontext

Högre engagemang, aspirationer

Segregering till sämre skolor

Diskriminering från lärare/skola

Negativ effekt

Osäkert

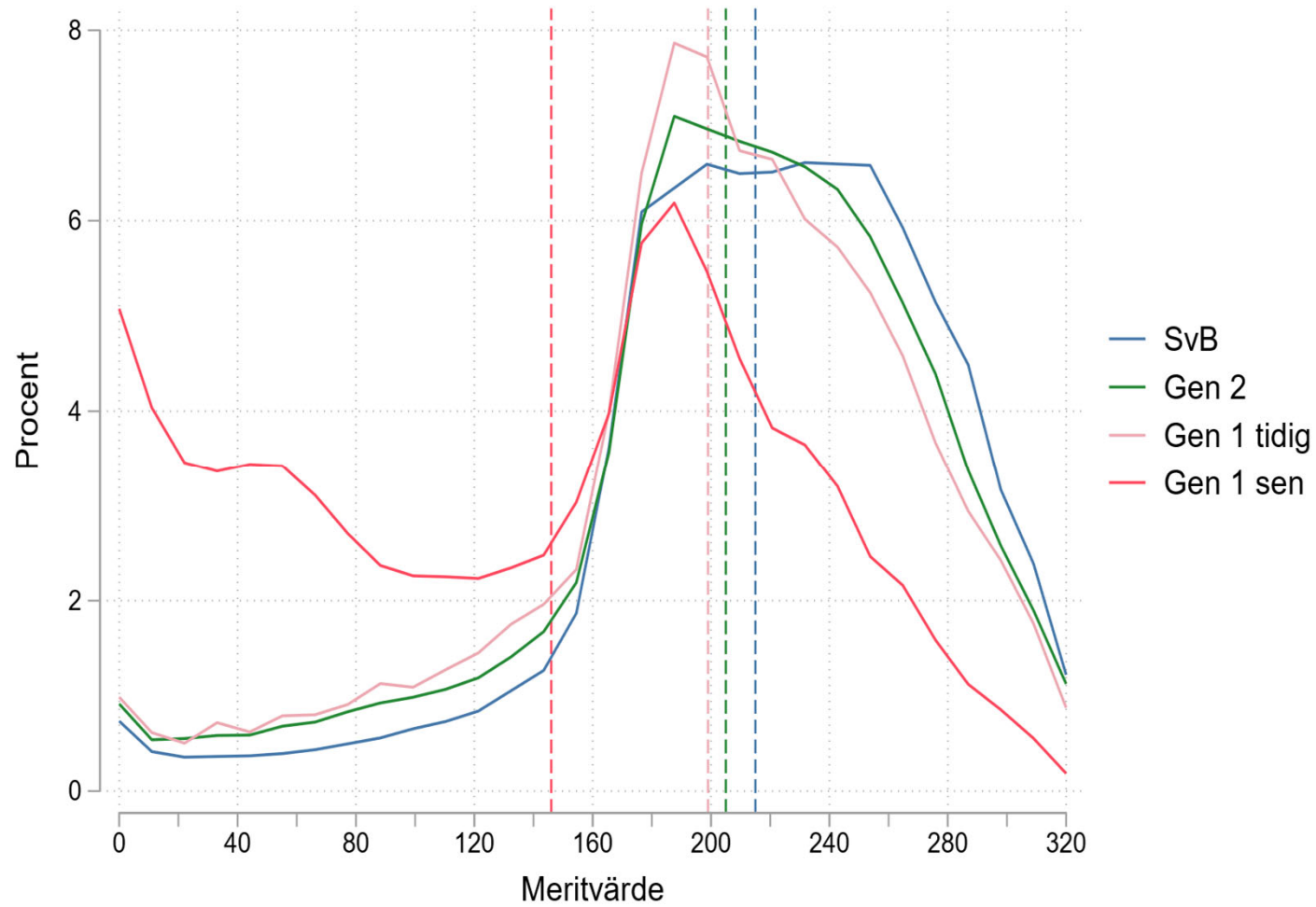
Positiv effekt

Sannolikt ingen effekt

Sannolikt ingen effekt

Diskriminering?

- Inga tecken på diskriminering i nivågruppering i grundskolan
- ...eller i betygssättning
- Unga med utländsk bakgrund uttrycker dessutom i högre grad att de får det stöd de behöver i skolan

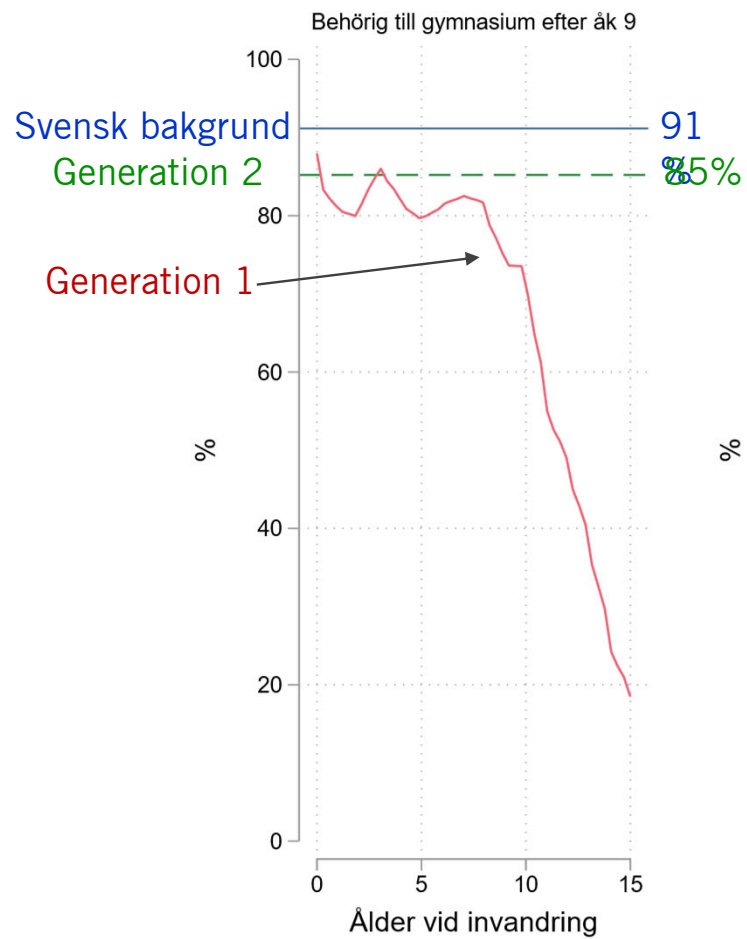

Expertgruppen för
Studier i Offentlig ekonomi

Gymnasiebehörighet, avgångna åk 9

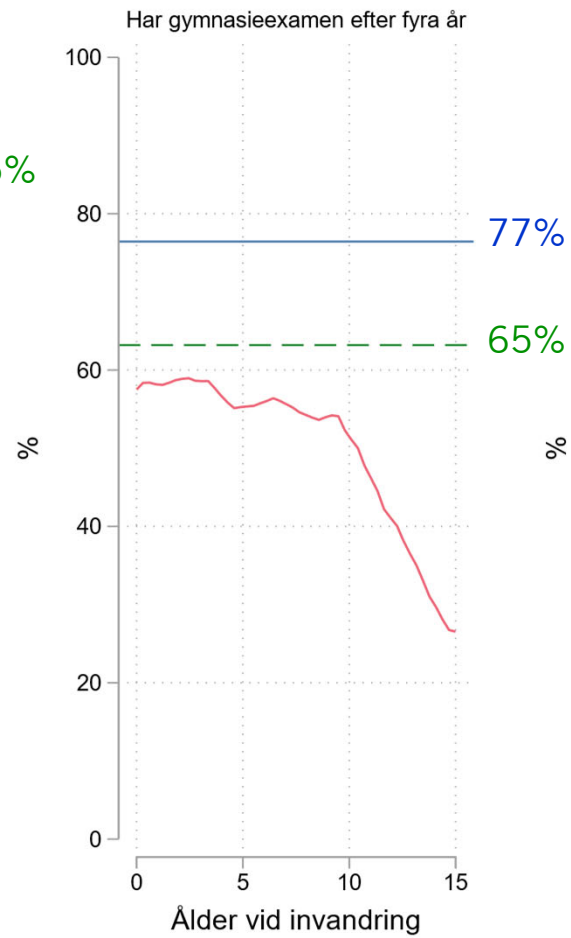
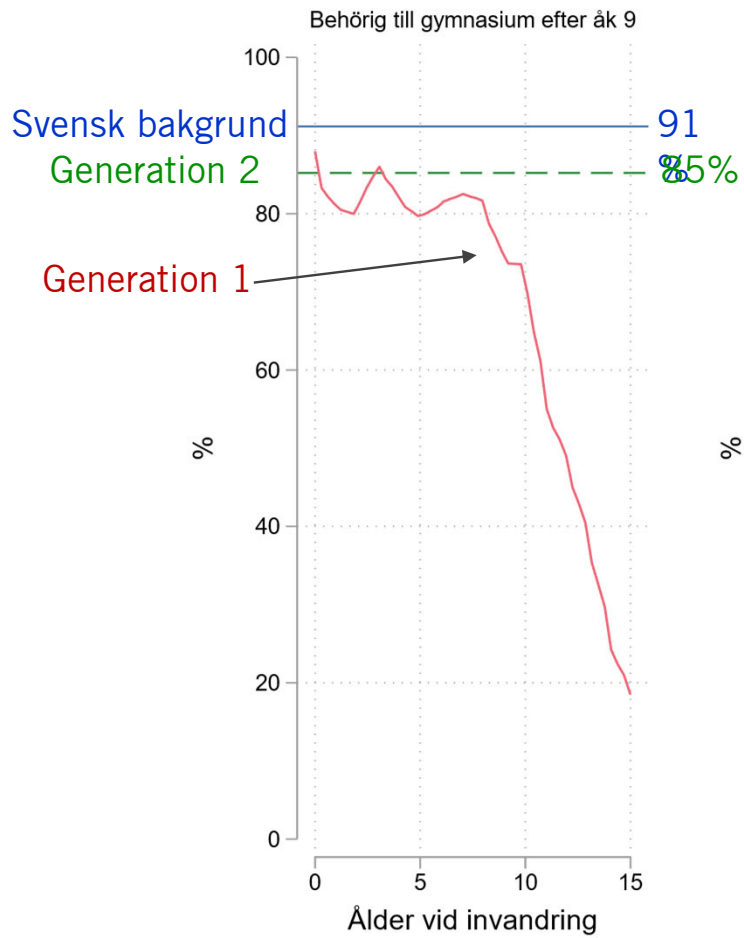

Gymnasiebehörighet, avgångna åk 9

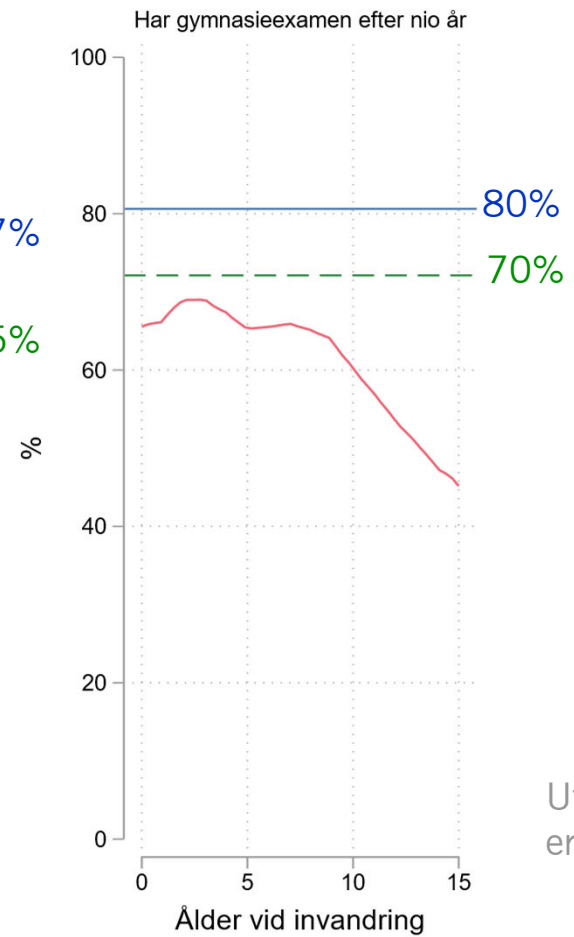
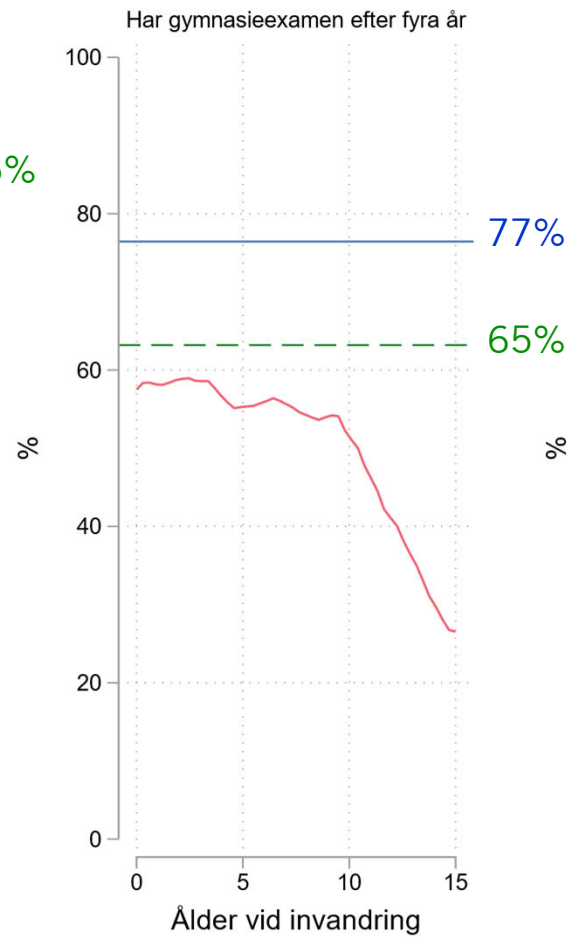
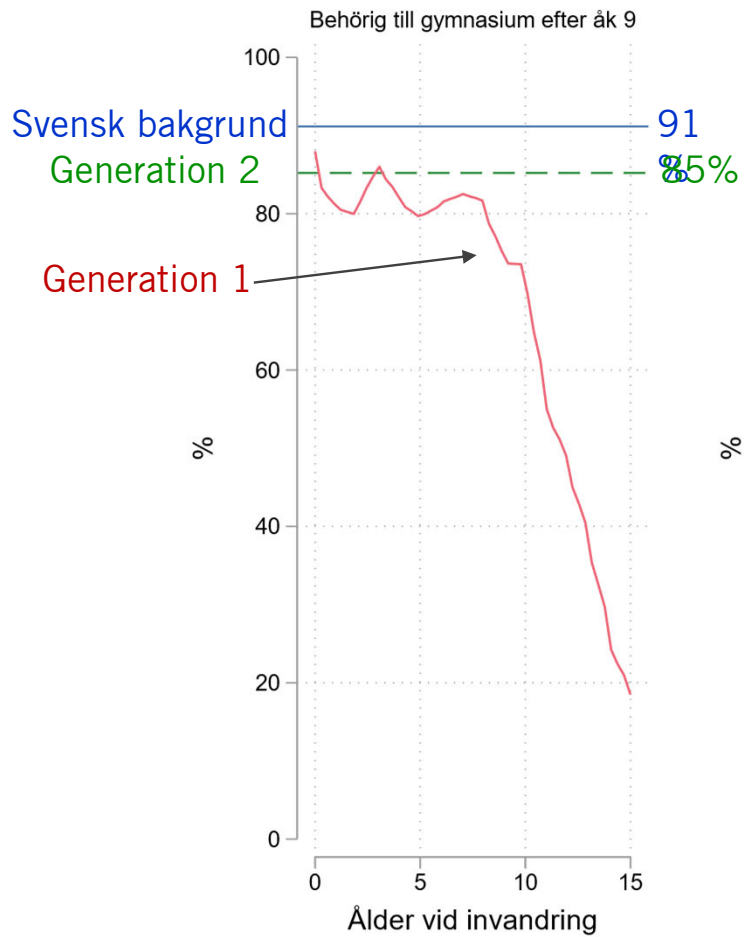

Gymnasiebehörighet och -examen

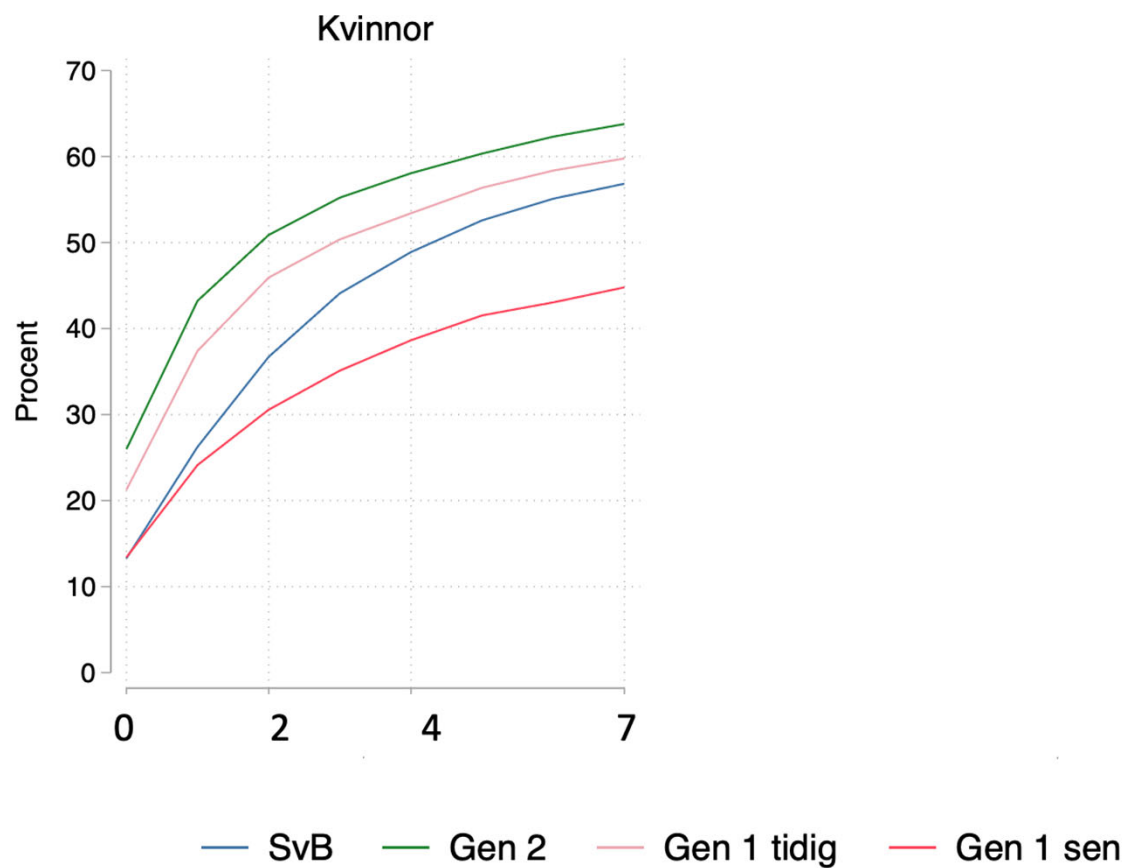

Gymnasiebehörighet och -examen

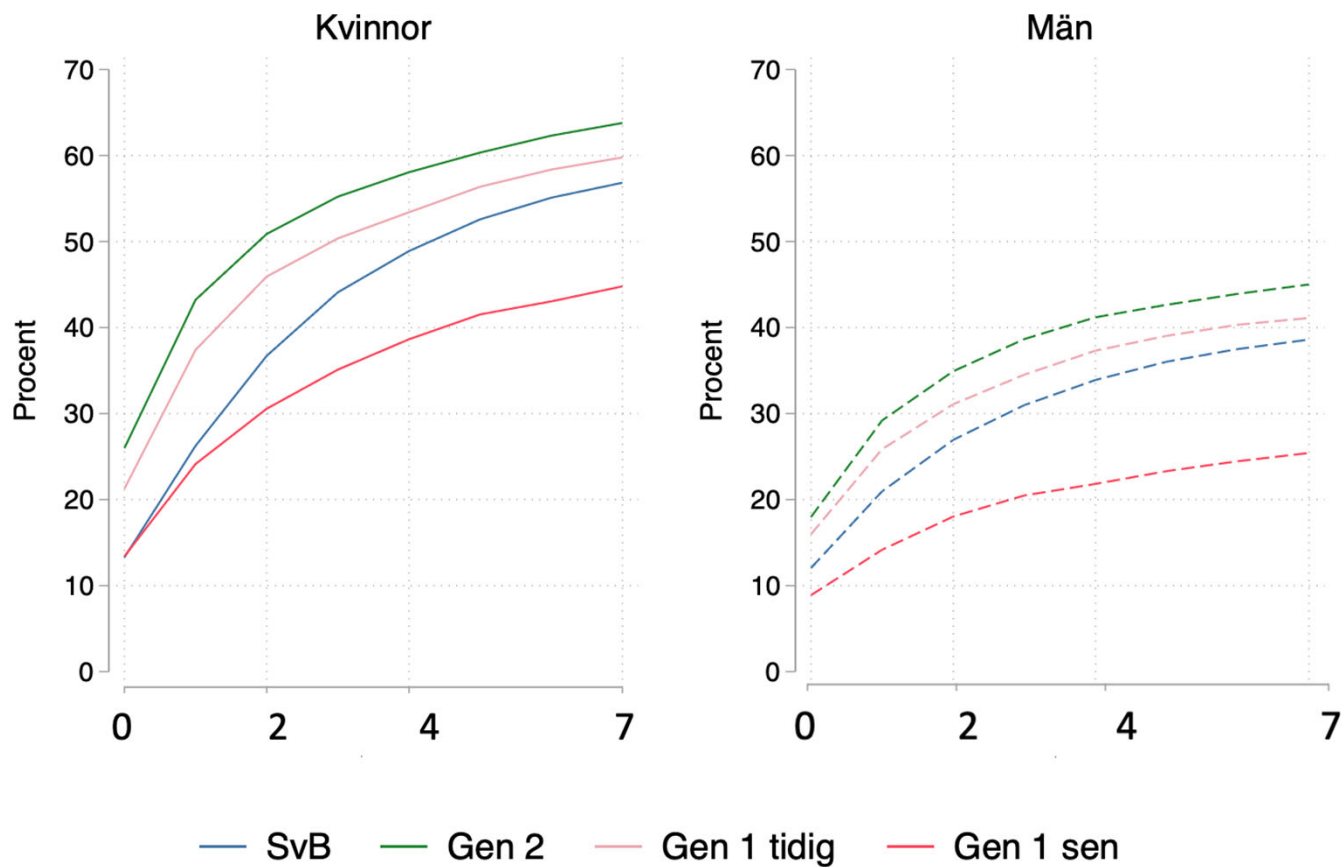
Högskola: % av hela kohorten som påbörjat högre studier 0-7 år efter normalt avgångsår från gymnasiet

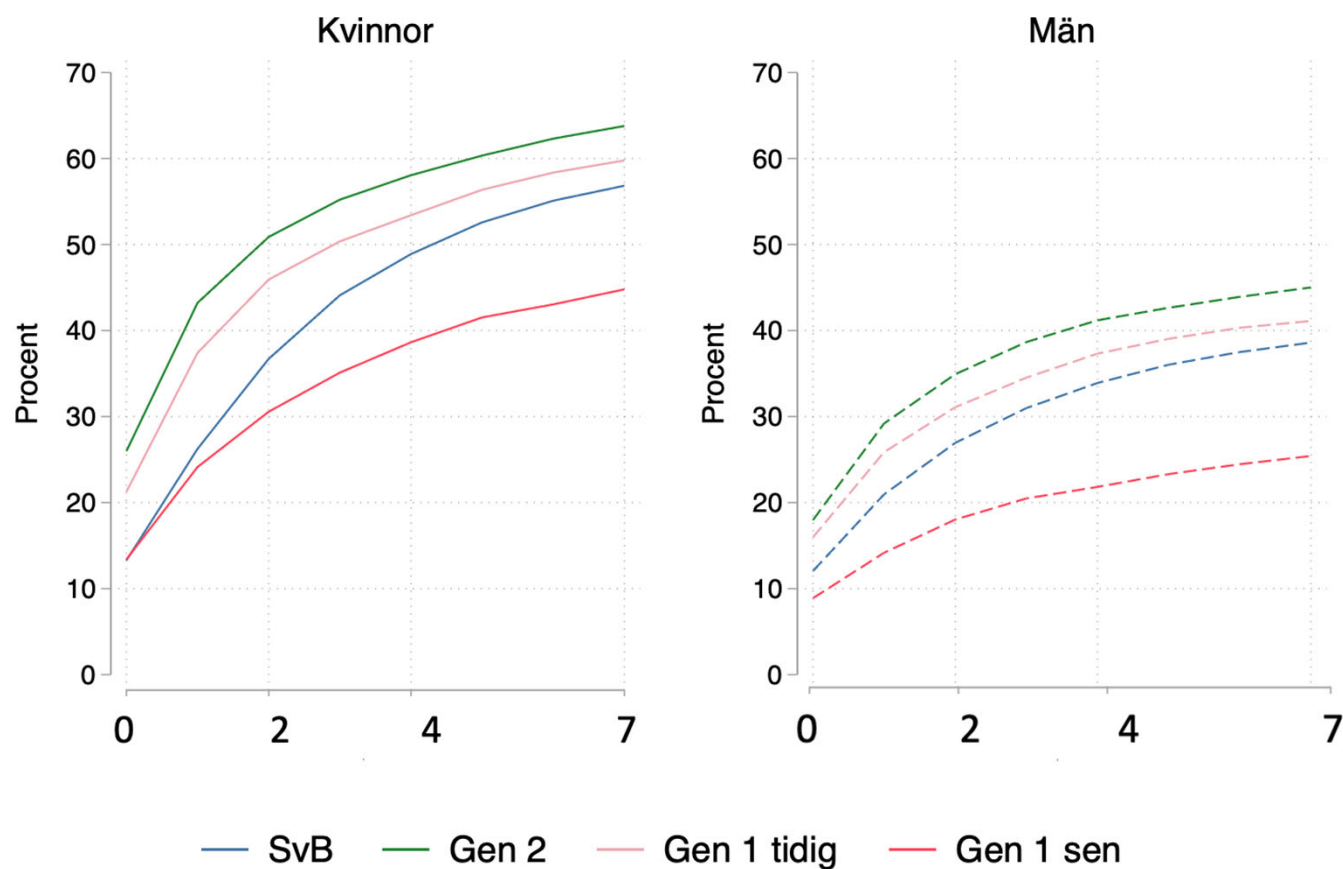

Expertgruppen för
Studier i Offentlig ekonomi

Högskola: % av hela kohorten som påbörjat högre studier 0-7 år efter normalt avgångsår från gymnasiet

Högskola: % av hela kohorten som påbörjat högre studier 0-7 år efter normalt avgångsår från gymnasiet

- Unga med utländsk bakgrund går över till högskolan snabbare
- Och i högre utsträckning
- Undantag: Gen 1 sen, beror på svagare resultat i grundskola/gymnasium

Högskola

- Genomströmningen ungefär lika
- Högre andel med examen i vår årskull vid 26 års ålder

Kvinnor:

Gen 2 = 33%; SvB = 28%

Män:

Gen 2 = 17%; SvB = 15%

Etablering för unga vuxna

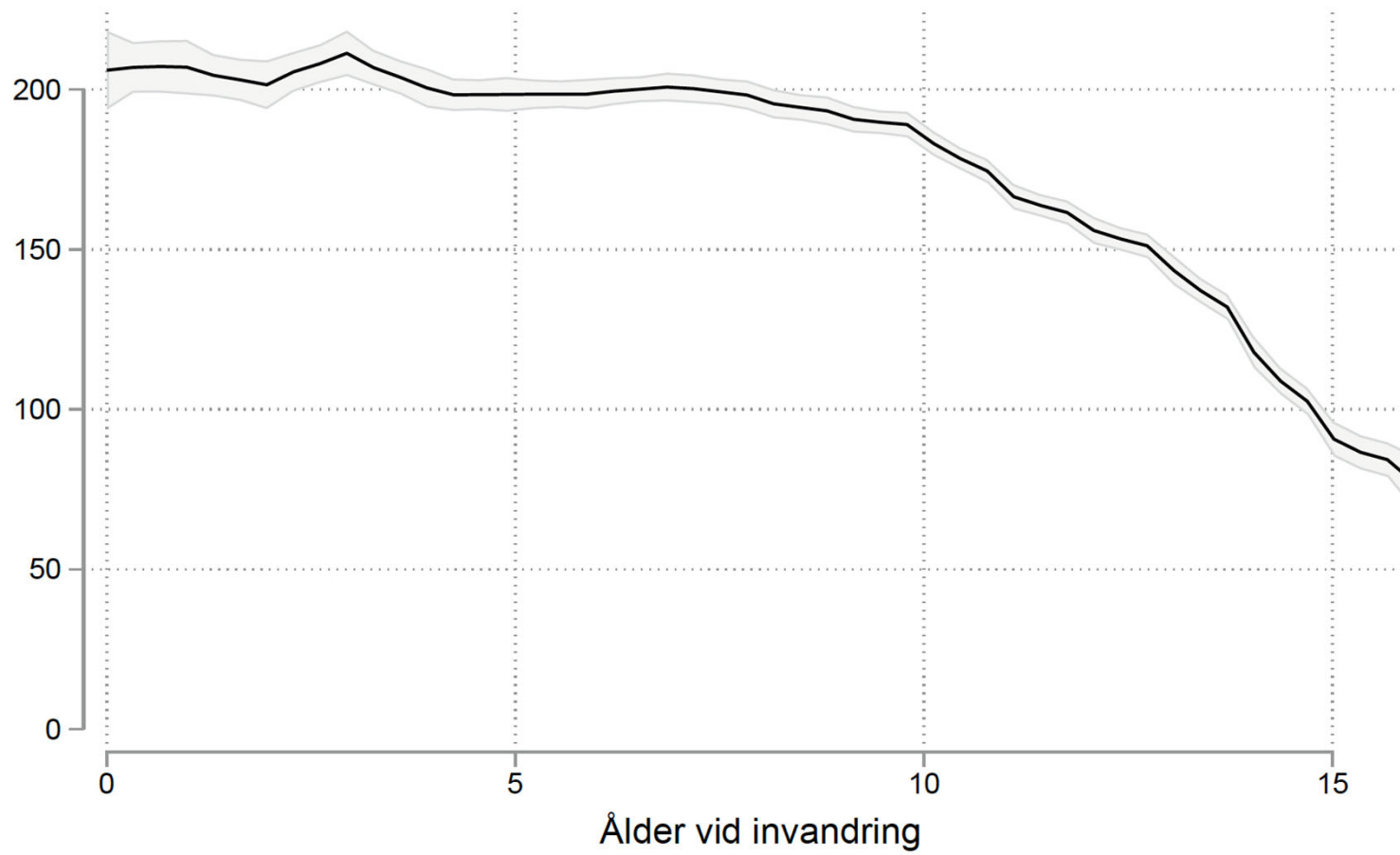
- Sena generation 1: Förutom utbildning, ingen nackdel i förvärvsetablering vid 25 års ålder, men mindre stabil situation
- Övriga med utländsk bakgrund: Små nackdelar – fördel för högre utbildning
- De nackdelar som finns förklaras till allra största delen av studieresultat i grundskola och gymnasium
- Utbildningens värde ungefär detsamma oavsett bakgrund
- **Undantag:** för män som gått mansdominerad yrkesutbildning är etableringen mycket svagare bland de med utländsk bakgrund

Sammanfattning

- Skiljelinjen går mellan dem som immigrerade till Sverige vid **9–15 års ålder** och alla andra – denna grupp har ökat i storlek
- Nackdelar för övriga med utländsk bakgrund modesta och inte större än förväntat givet socioekonomiska förutsättningar
- Unga med utländsk bakgrund **har höga ambitioner** och stort skolengagemang; **fler har en högskoleexamen** vid 26 års ålder
- Etablering för unga vuxna: Små nackdelar (undantag: män

Rekommendationer

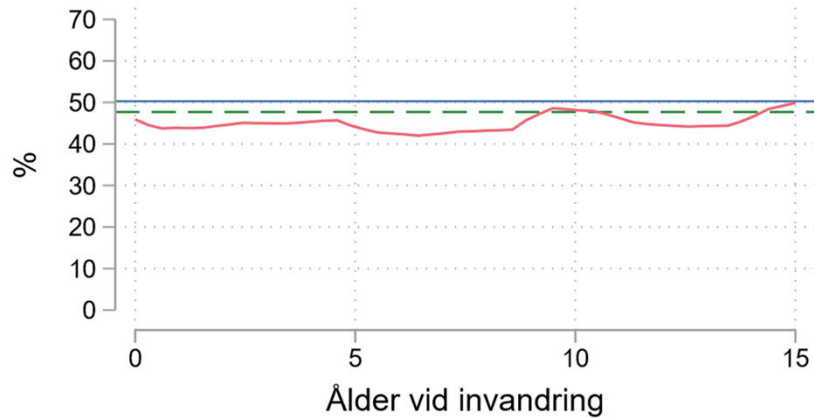
- Särskilj sena 1a gen i statistik, debatt och policy
- De behöver stöd med kunskapsfokus – attityder inte problemet
- Behov av tid
- Utvärdera 'best practice' för sent anlända
- 'Utländsk bakgrund' i internationella undersökningar
- Löpande statistik om kunskaper, skolkvalitet och resursfördelning
- Uppmuntra yrkesutbildning men utred diskriminering

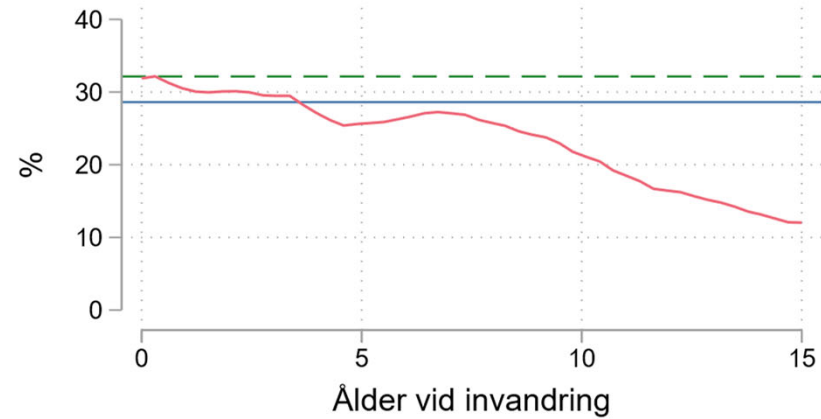

Expertgruppen för Studier i Offentlig ekonomi

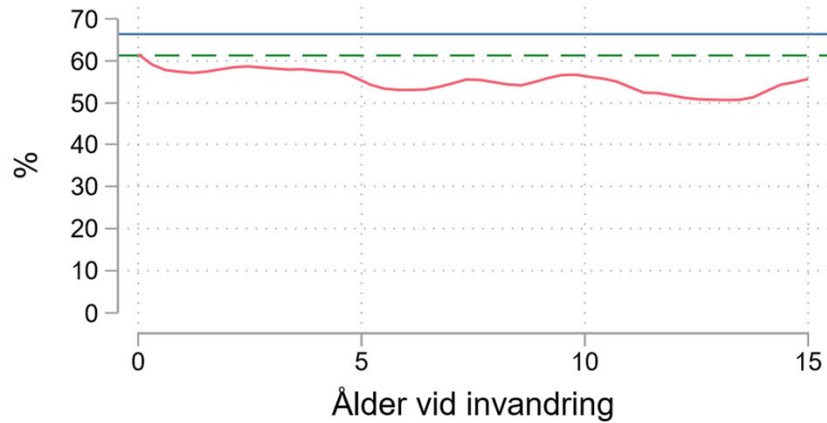
Etablerade i förvärvsarbete 2021

Examen/180 hp+, Uni/HS senast VT 2022

Etablerad sysselsättningsprofil (6 år)

Sårbar sysselsättningsprofil (6 år)

